

Personeels- en voorlichtingsorgaan van de N.V. Koninklijke Paketvaart-Maatschappij

na 50 JAREN:

OVERGAVE COMMANDO

Met de herdenking van Haar 50-jarig Regeringsjubileum, heeft Hare Majesteit Koningin Wilhelmina der Nederlanden —Moeder des Vaderlands— het bewind over ons Koninkrijk in handen gelegd van Hare Dochter, Prinses Juliana.

Er is —onder de vele andere— voor ons, scheepvaartmensen, een wel zeer bijzondere reden om hierbij even stil te staan. Niet alleen is onze maatschappij, die gedurende het regentschap van Koningin Emma het praedicaat „Koninklijke” verkreeg, gedurende de bewindsperiode van Koningin Wilhelmina tot grote bloei gekomen, maar er is —met uitzondering van de luchtvaart— welhaast geen onderdeel van nationale activiteit, van nationale welvaart, aan te wijzen, dat in de halve eeuw van de regering der scheidende Landsvrouwe zo enorm is veranderd en gegroeid als de handelsvaart onder onze Nederlandse driekleur. Het is hier noch de plaats, noch is de aanleiding volmaakt om een overzicht te schrijven van de geschiedenis der Nederlandse koopvaardij in de laatste 50 jaren, doch ook de meest vluchtige beschouwing en terugblik zouden stellig niet de minste aanspraak op volledigheid kunnen doen gelden, indien wij onvermeld lieten, dat de groei van macht en aanzien der Nederlandse koopvaardij in de gehele wereld —waardoor ons landje op een der hoogste sporten kwam van de ladder der grote handelsmogendheden— voor een niet gering deel te danken is aan de persoonlijke belangstelling en toewijding van Koningin Wilhelmina voor en tot alles wat met de scheepvaart te maken had.

Hare aandacht als Vorstin was uiteraard zeer verdeeld, door de actieve rol, die Koningin Wilhelmina steeds in het dagelijks beleid heeft gespeeld. De nationale handelsvaart echter heeft daarin onder alle omstandigheden een zeer bevoorrechte plaats mogen innemen. Dat kwam vooral, omdat de welvaart van Haar volk Hare Majesteit Koningin Wilhelmina na aan het hart lag. En omdat tienduizenden en nog eens tienduizenden Nederlandse burgers in de scheepvaart een middel van bestaan vinden en nog minstens een even groot aantal Nederlanders indirecte baten aan de scheepvaart ontleent, is de koopvaardij een van de belangrijkste onderdelen van die welvaart.

Persoonlijke interesse

Het heeft Hare Majesteit Koningin Wilhelmina persoonlijk altijd buitengewoon gegriefd, dat de koopvaardij min of meer als regel geen overdreven belangstelling placht te genieten. In de kringen der zeevaarders en der mensen, die het bedrijf aan de wal leiden, is belangstelling genoeg en men is er voldoende op de hoogte, maar buiten die kringen is de interesse in het algemeen gering. Veel te gering, als men nogmaals

nagaat van welk een grote waarde de koopvaardij is voor onze volkswelvaart en hoezeer ons nationaal bestaan van haar afhankelijk is. Dit laatste is wederom zo overduidelijk in de afgelopen oorlog be-

wezen. Het was Hare Majesteit Koningin Wilhelmina, die door persoonlijke belangstelling voor de scheepvaart veel heeft gedaan om van de koopvaardij meer dan alleen een stiefkind van het Nederlandse volk te maken.

Het is inderdaad een schone afscheidsgift aan onze Vorstin, dat de Nederlandse koopvaardij in de wereld alweer een ereplaats inneemt en zich van de slagen, welke zij in de Tweede Wereldoorlog kreeg, reeds grotendeels kon herstellen in de laatste drie jaren van Haar Bestuur. Reeds kan ons land op het gebied van de vreedzame handelsvaart weer mededingen met de grootste naties ter wereld. Daar ligt het terrein, waarop wij onder het 50-jarig bewind van Hare Majesteit Koningin Wilhelmina onze grootheid ter zee hebben heroverd. Op de zee is plaats voor elke natie. En op die zee wordt onze Nederlandse koopvaardij met ere genoemd en met respect behandeld.

Wat er veranderde

Om tenslotte toch nog een denkbeeld ervan te geven, hoezeer in de afgelopen halve eeuw onder

Vervolg: zie pag. 2.

OVERGAVE COMMANDO

Hare Majesteit Koningin Wilhelmina ons land als zeevarende mogendheid vooruit is gegaan, willen wij slechts enkele cijfers noemen. Toen Koningin Wilhelmina in 1898 het roer van het Schip van Staat overnam, bestond onze handelsvloot uit 605 schepen met een bruto-inhoud van 559.114 register-ton. Het juiste aantal schepen van thans zouden wij zo off-hand niet kunnen noemen. De tonnage bedraagt echter meer dan 3.000.000 ton, waarbij men moet bedenken, dat er bijna nog een 500.000 ton op stapel staat, waardoor Nederland in 1950, 3½% van de wereldtonnage zal bezitten.

Zeilschip verdwenen

Het merkwaardigste punt van de afgelopen halve eeuw is de vrijwel volledige verdwijning van het zeilschip, waarvan wij er in 1898 nog 429 in de vaart hadden. En waren onze Nederlandse reders destijds de eersten, die het zeil opbergden, ook nu verstaan zij nog in alle opzichten snel de tekenen des tijds. Onze vloot heeft zich steeds aan de behoeften weten aan te passen en onze schepen behoren tot de best ingerichte, die op de wereldzeeën varen.

Dit is no. 17 - derde jaargang van
de UITLAAT

Personceels- en voorlichtingsorgaan
van de N.V. Koninklijke Paket-
vaart-Maatschappij.

Overname uit de inhoud van dit
blad is slechts geoorloofd met
bronvermelding.

Alle stukken, „De Uitlaat” be-
treffende, te adresseren:

Aan de Redactie van
„De Uitlaat”,
p/a K.P.M.,
BATAVIA-C.

Verschijnt 2 × per maand.

In dit nummer:

Overgave Commando

Thuis!

40 +

Stemmen uit de K.P.M.

Tweemaal gedurende het bewind van Hare Majesteit Koningin Wilhelmina heeft onze Nederlandse koopvaardij de treurige tijden van oorlog meegemaakt. Het zijn bloedige bladzijden in haar geschiedenis, maar anderzijds toch ook zeer roemrijke, omdat de bemanningen van de Nederlandse schepen — de grootste gevaren en bedreigingen ten spijt — haar plicht zijn blijven doen.

De Londense tijd

Nimmer was het contact tussen Hare Majesteit Koningin Wilhelmina en de Nederlandse zeeman zo groot als in de tijd, dat de Nederlandse Regering te Londen vertoefde. Menige Nederlandse zeeman werd in de bescheiden en sobere woning van onze Vorstin genood en Zij heeft velen, wien de scheiding van huis en gezin soms te zwaar werd, persoonlijk getroost en moed ingesproken. Het lot van ons Vaderland was toen afhankelijk van het doorzettingsvermogen van onze zeelieden. Hare Majesteit Koningin Wilhelmina heeft dat begrepen en van dat begrip dikwijls persoonlijke getuigenis afgelegd. Talloos zijn daarvan de voorbeelden geweest, moreel zowel als materieel.

Prinses Juliana

Haar liefde voor de scheepvaart, heeft Koningin Wilhelmina doen overgaan op Haar Dochter, die over enige dagen als Koningin der Nederlanden zal worden ingehuldigd. Gelijk Haar Moeder heeft Zij een warme belangstelling voor alle vooruitstrevende activiteit. Zij is de drijvende kracht achter sociale vooruitgang, kinder-verzorging en moderne opvoeding. Zij is diep-doordrongen van de betekenis van deze zaken voor 's lands welvaart. En wanneer het gaat om de behartiging van de lands-belangen, is Prinses Juliana meer dan alleen de opvolgster Harer Koninklijke Moeder. Ook op het gebied der Nederlandse koopvaardij.

Ons bedrijf in die halve eeuw

Toen Hare Majesteit Koningin Wilhelmina de troon der Nederlanden besteege, was ons bedrijf, de Koninklijke Paketvaart Maatschappij, al een „going concern”, ondanks moeizame beginjaren. Elders in dit nummer hadden wij reeds gelegenheid U eraan te herinneren, dat de groei van de K.P.M. zo nauw is samengeweven met het bewind van Hare Majesteit Koningin Wilhelmina, dat de oprichting der maatschappij bijna coincideerde met de aanvang Harer

voorspoedige regering. Het zou ons te ver voeren om in deze weinige bladzijden in extenso in te gaan op de bijna 60 jaren van K.P.M.-geschiedenis, waarvan men er 50 bovendien op uitmuntende wijze beschreven kan vinden in het gedenkboek „Een halve eeuw Paketvaart”, dat ter gelegenheid van het 50-jarig jubileum onze maatschappij uitkwam. Het grootste deel van wat wij omtrent deze geschiedenis hier zouden moeten neerschrijven, zou derhalve copieerwerk zijn.

Kloek werk

Kloek werk, van werkelijk nationaal belang, is door onze maatschappij in deze gewesten verricht, werk dat van onberekenbaar belang is gebleken voor ons Vaderland en dat nog dagelijks de bekende initialen, waarmee onze maatschappij gemeenlijk wordt aangeduid, naar de lippen van miljoenen in dit land brengt. Zij is een lichaam geworden van groot gezag en invloed, een ondernemersorganisatie met alle karakteristieke deugden en..... ondeugden, die door alle wisselingen van de tijd de vaderlandse zaak in Indonesië op waarlijk grootscheepse wijze heeft gediend.

Aan het einde van een halve eeuw wijs beleid van Hare Majesteit Koningin Wilhelmina, is het niet meer dan natuurlijk, dat wij even omkijken, naar wat deze vijf decennia hebben betekend voor de scheepvaart. Wij lopen de posten in het grootboek na en tellen de bedragen aan de debet- en creditzijden. Is er verlies of winst? Er was verlies door economische depressies, door oorlogen, door chaos. Maar er was winst in herstel en gestegen prestige, een materiële zowel als een morele overwinning. En terwijl wij onze ogen niet willen sluiten voor de zwarte schaduwen, die reeds over de ambts-aanvaarding van Prinses Juliana als Koningin der Nederlanden vallen, willen wij evenmin blind zijn voor de vele lichtpunten, die ons lokken om op de ingeslagen weg voort te gaan. De moeilijkheden, die ongetwijfeld nog geruime tijd zullen voortduren, voor ieder van ons persoonlijk, zowel als voor de maatschappij als geheel, scherpen slechts ons verstand.

De bewindsperiode van Koningin Juliana — en geve God, dat zij langdurig moge zijn — opent met de wijde vergezichten der hoop. Wij begroeten Haar met moed en met vertrouwen in onszelf en in God.

THUIS!

„Home sweet home“

Als dit nummer van „de Uitlaat“ de afdeling Expeditie verlaat, zal het zijn van ons eigen hoofdkantoor op het Koningsplein-Oost uit, waarheen in de laatste week van Augustus de meeste afdelingen uit het Sluisbrugkantoor werden overgebracht, een verhuizing waaraan zelfs gedurende het weekend op 28 Augustus werd doorgewerkt.

Wij hebben dus, zoals nu ongeveer 25 jaren geleden, het Sluisbrugkantoor verlaten, dat ons sedert het einde van de Tweede Wereldoorlog zo trouw — en zo nauw!..... — heeft gediend en waar een krachtig begin kon worden gemaakt met de wederopbouw van ons zwaar getroffen bedrijf. Er is daarom bij dit vertrek een zekere weemoed in ons hart geweest, dat vooral door de ouderen — de mensen met 25, 30, 35, 40 en soms nog meer dienstjaren — wel eventjes sterk heeft gesproken, toen zij op de ene dag nog van het Sluisbrugkantoor naar huis gingen om de volgende dag het werk op het Koningsplein te hervatten.

Nog krap

De weder-ingebruikstelling van het eigen hoofdkantoor betekent helaas nog niet veel meer „Lebensraum“. Net als in 1923 konden nog slechts de parterre en de eerste verdieping in gebruik worden genomen. De tweede verdieping blijft, op last van hogerhand, gereserveerd voor een ons nog onbekend gouvernements-kantoor, vermoedelijk het kantoor Boswizen van het departement E.Z.

Vergeleken met vóór de oorlog is de personeels-bezetting van verschillende afdelingen zeer aangezwollen en waar men dus in normale omstandigheden in het eigen Hoofdkantoor nu de ruimte zou hebben gekregen, werd het in vele opzichten opnieuw een passen en meten om alle afdelingen netjes en niet-al-teveel-op-elkaar onder te brengen. In verband met deze personeels-aanwas, die voor alle afdelingen niet even groot is geweest, zijn de afdelingen in sommige gevallen ook niet meer dáár, waar men ze voor de oorlog placht te vinden, doodeenvoudig omdat bepaalde kantoren gewoon niet meer in die ruimte konden, waarover zij vroeger mochten beschikken en waaraan ze toen genoeg

hadden. Het is echter in ieder geval een feit, dat wij er met deze eigen accommodatie natuurlijk stukken beter op zijn geworden, afgezien nog van het feit, dat ons eigen Hoofdkantoor op een veel rustiger plaats in de stad gelegen is dan het Sluisbrugkantoor.

Geschiedenis

Er zijn vele nieuwe employé's, die het K.P.M.-hoofdkantoor aan het Koningsplein-Oost tot dusverre alleen maar van aanzien kenden en het voor de eerste maal betraden, nadat hun afdeling erheen was verhuisd. Het is meer in het bijzonder voor hen, dat wij hier in het kort de geschiedenis van ons Hoofdkantoor willen releveren.

Het was in de Eerste Wereldoorlog, dat de plannen tot de bouw van dit Hoofdkantoor werden beraamd en ook reeds in uitvoering werden gegeven. Er is een zekere analogie te constateren tussen de positie van onze maatschappij vlak na die oorlog en thans. Talrijk waren op elk gebied de zorgen der directie. De vloot moest worden uitgebreid en vernieuwd, de reparatie-inrichtingen waren met werk overladen, de bevolking moest van het allernoodzakelijkste worden voorzien, de uitvoerhandel moest weer op peil worden gebracht, de personeelskwestie baarde moeilijkheden, de levensstandaard was enorm gestegen en maakte verhoging van salarissen en gages noodzakelijk. Er was zelfs — net als nu — woningnood, waardoor uitkomende employé's geen onderkomen konden vinden en de maatschappij moest gaan deelnemen in bouwverenigingen. En..... zij zelve moest beter worden gehuisvest, want zij was in de drukke en in vele opzichten toch ook wel voordelige oorlogsjaren uit haar kantoor aan de Sluisbrugstraat gegroeid. Noch de ligging, noch de ruimte van laatstgenoemd kantoor voldeden meer aan de eisen des tijds en nog vóór het sluiten van de wapenstilstand was men met de bouw van een nieuw kantoor aan het Koningsplein-Oost begonnen.

Bouw bijna gestaakt. ..

De geweldige prijsstijging van alle materialen was er oorzaak van, dat de begroting voor dit kantoor-gebouw vele malen en met grote bedragen werd overschreden, zodat zelfs herhaaldelijk in de zware tijden, die nog zouden volgen, over stopzetten van de bouw werd gedacht.

De voortvarende Indische directie, stond dus voor grote moeilijkheden. Om

maar bij het nieuwe hoofdkantoor te blijven: de kosten stegen steeds onrustbarend, mede door het opschroeven van lonen en materiaal-prijzen. De bouw van een nieuw hotel aan het Koningsplein, waarbij de K.P.M. zijdelings was betrokken, bleek zelfs geheel onuitvoerbaar te zijn. Daarbij kwam nog een merkwaardige omstandigheid. De toenmalige directie kwam slechts heel geleidelijk op de hoogte van de stijging der exploitatie-kosten der maatschappij. Dit werd veroorzaakt door het feit, dat de administratie — bij de oprichting van de K.P.M. ingesteld en in principe vrijwel onveranderd gebleven — feitelijk voor een bedrijf van zo reusachtige afmetingen als de K.P.M., zo langzamerhand te stroef was geworden en niet meer voldeed aan de eisen die aan een moderne bedrijfs-administratie mochten worden gesteld. Eerst na geruime tijd kreeg men een volledig overzicht van de toestand, n.l. pas in Augustus 1920.

Nieuwe crisis

Toen brak bovendien met ongekende felheid plotseling een crisis uit en er moest sterk worden bezuinigd. Het was vooral toen, dat het er dikwijls naar uit heeft gezien, alsof het nieuwe Hoofdkantoor op het Koningsplein-Oost voorlopig nog een droom zou blijven. Men heeft echter door weten te zetten. De ingrijpende bezuinigingen lieten snel hun effect gevoelen, er kwamen enkele meevallertjes en hoewel de toestand van het bedrijf nog lang zorgelijk bleef, had men het ergste gevaar bezworen. De bouw werd voltooid. In 1923 betrof de maatschappij de parterre en de eerste verdieping. De rest wilde men aanvankelijk onafgebouwd laten, maar de ruimte bleek al spoedig nodig te zijn. Maanden daarna kwam het gebouw gereed.

Jaren van bloei

Onze maatschappij heeft er zijn jaren van grootste bloei in beleefd en kwam er na 1930 door een nieuwe economische crisis heen. In 1942 volgde de Japanse bezetting van deze mooie eilanden. Na Japan's capitulatie werd er het Hoofdkwartier van het Vijftiende Britse Legercorps van luitenant-generaal Sir Philip Christison in gehuisvest. Wij kregen niet de kans het te „hernemen“, toen de Engelse troepen Indonesië verlieten. De Nederlandse strijdkrachten namen het kantoor als hun Hoofdkwartier in gebruik. Bijna twee jaren lang is het

Slot: zie pag. 12.

Wie in de krant de advertentie-rubriek der „aangeboden betrekkingen” wel eens bestudeert, zal het opgevallen zijn, dat er onder de werkgevers een streven is om zoveel mogelijk jonge krachten aan te trekken. Voor betrekkingen, die mensenkennis, ervaring en bezonnenheid eisen, stelt men vaak een leeftijdsgrens van 35 jaar, een enkele maal zelfs van 40 jaar, doch daarboven schijnen de werkende man en vrouw te hebben afgedaan.

Deze wrede en weinig rationele „vrees” voor employé's uit de „veertig-plus”-klasse bestond ook al vóór de oorlog. Dat zijn nu —vlak na de oorlog— weer is opgedoemd, is begrijpelijk in verband met het verlangen om de jongere generatie, die zich nog niet heeft kunnen ontplooien, aan het werk te zetten. Maar zij is evenzo verwerpelijk.

Het is een absurd wanbegrip, dat mannen boven de 40 het in het commerciële leven niet met succes zouden kunnen opnemen tegen jongeren. In Amerika, waar het probleem net zo aan de orde is als bij ons, is er zelfs —kort vóór de oorlog— een organisatie van zakenlieden gevormd, die op een feitelijke en sentimentloze basis te velde is getrokken tegen de vijanden van „veertig plus”.

De directeur van een der grootste schrijfmachine-maatschappijen ontving n.l. onder een aantal sollicitaties een brief van een 45-jarige man, die zich erover beklagde, dat hij al jaren werkloos was, alleen vanwege zijn leeftijd. Hij toonde aan, dat hij tot zijn 40e jaar uitstekend werk had gedaan, dat hij door omstandigheden buiten zijn macht zijn betrekking had verloren en nu niet meer aan de slag kon komen, hoewel hij kerngezond en vol energie was.

De brief was zó geschreven, dat de directeur er lang over nadacht. Hij ging de kranten-advertenties lezen en sprak er met collega's over. Het onderwerp ging hem meer en meer interesseren en hij kreeg allerlei geschiedenissen uit de praktijk te horen, die hem nijdig maakten. Een uitstekende privé-secretaresse met grote internationale ervaring kon geen werk vinden, omdat ze 35 jaar was. Een werkloze boekhouder, van wiens kundigheid, ijver en eerlijkheid de directeur in kwestie toevallig het nodige wist, werd als „te oud” op 37-jarige leeftijd overal de deur gewezen. Handelsreizigers, die jarenlang goede omzetten hadden bereikt, werden niet ontvangen, omdat ze grijs haar hadden. Zij, die om een of andere reden, omstreeks hun 40e jaar van betrekking moesten veranderen, stootten overal het hoofd en het was of hun leven plotseling was afgeknapt. „Wij willen jonge mensen”, was het onveranderlijke antwoord, dat overigens maar gebrekkig kon worden gemotiveerd.

De directeur —Simler heette hij— interesseerde anderen voor de zaak en er werd een commissie samengesteld,

die het voor de „veertig-plussers” wilde opnemen. Voorzitter werd de verkoopsleider van een grote filmmaatschappij, die als sprekend voorbeeld aanhaalde, dat één van zijn vroegere filmreizigers, die op 60-jarige leeftijd ontslag had genomen, zich stierlijk veeelde en bij zijn vroegere directie terugkwam met de vraag, of er nog niet iets voor hem was te doen. Hij kende het verhuur-systeem en vroeg of hij even mocht zien, of er nog theaters waren, waar de jongere reizigers geen succes hadden geboekt. Daarvan noteerde hij er zes en tien dagen later bracht hij voor alle zes theaters de getekende contracten terug. De directie verzocht de man om in dienst te blijven en hij was nog jarenlang een van de beste verkopers.

Simler beseftte, dat als de campagne voor de „veertig-plus-mensen” succes wilde afwerpen, het niet voldoende zou zijn om alleen sympathie te vragen voor deze categorie. Hij had harde feiten nodig. De gemiddelde leeftijd van zijn eigen afdelingschefs en reizigers bleek iets meer dan 50 jaar te zijn en hij informeerde, bij 19 andere maatschappijen naar de gemiddelde leeftijd van hun belangrijkste employé's. Dat cijfer werd 44½, hoewel er ook mensen van 70 bij waren.

Een ander lid van de commissie stelde een interessant onderzoek in bij een aantal kleinhandelaren in een bepaalde branche. Uit zijn cijfers bleek, dat tegen iedere 100 dollar koopwaar, verkocht door reizigers tussen de 20 en 30 jaar, een bedrag van 102,04 dollar stond voor reizigers tussen de 30 en 40, 107,38 dollar voor die tussen de 40 en 50 en 108,75 voor reizigers ouder dan 50 jaar.

Toen ging de commissie ertoe over om een meer algemene enquête te houden. Zij zond aan honderd grote werkgevers een vragenlijst, getiteld: „Veertig-plus of veertig-min?” en daarin werden 31 vragen gesteld. Enkele daarvan

waren: „Wie brengt de beste nieuwe ideeën in Uw zaak? De veertig-plussers of de veertig-minners? Wie is het meest loyaal tegenover de zaak? Wie werkt er het prettigst met fabriek en kantoor samen? Wie moppert het minst over onaangename opdrachten of over overwerk? Wie zijn het leergierigst? Wie zijn het meest conscientieus?”

Het resultaat was, dat de „veertig-minners” het wonnen op het gebied van verzorgd uiterlijk en kleding, vrolijkheid en enthousiasme, maar dat de „veertig-plussers” loyaler waren, niet protesteerden tegen vervelende opdrachten en meer critiek konden verdragen. Een overgrote meerderheid antwoordde, dat de mensen boven de 40 conscientieuzer werkten en dat zij speciaal voor arbeid, die niet of moeilijk te contrôleren viel, beter geschikt waren. Over het algemeen bracht de enquête een overwinnin van ongeveer 3—1 voor de veertig-plussers.

Het nogal veelgehoorde argument, dat ouderen zich moeilijker aanpassen bij moderne organisatie-systemen, wordt door Simler c.s. bestreden op grond van het feit, dat de „veertig-plussers” veel meer de noodzakelijkheid van samenwerking voelen. Zij hebben bovendien meer ervaring om met mensen om te gaan, zijn veel voegzamer.

Dat jonge mensen beter geschikt zijn voor machinale arbeid is in vele opzichten juist, maar het blijft de vraag, of deze jongelui zich door het soort werk ooit ontwikkelen tot „hoger personeel”, waarvan toch in de eerste plaats ervaring, een kalm oordeel en gevoel voor verantwoordelijkheid wordt geëist.

Dat leren zij van hun machine niet gemakkelijk. Bovendien staat het toch wel vast, dat jonge mensen, die lange tijd in eenzelfde bedrijf werken, daar succes hebben en opklimmen pas omstreeks hun 40e jaar en juist dan voor de zaak meeste waarde hebben. Geen directeur zou eraan denken om zo'n employé te ontslaan..... omdat hij 40 jaar of ouder is. Integendeel, men hoopt van zijn kennis, inzicht en ervaring nog lang en veel te kunnen profiteren. Dit bewijst in elk geval, dat de capaciteiten, de energie en de bruikbaarheid niet plotseling ophouden.

Over het algemeen heeft de commissie-Simler succes gehad met haar werk. Een fabrikant schreef haar een brief om te danken voor het feit, dat haar actie hem de ogen had geopend. Een ander was zo geïmponeerd door de feiten, die de commissie aan het licht bracht, dat hij de leeftijdsgrens voor bepaalde groepen van zijn perso-

Slot: pag. 12.

Ingebruikstelling bungalow Trètès

Op Zondag 8 Augustus snorden vier auto's met een gezelschap van 26 K.P.M.-vrouwen en -mannen van varende- en walpersoneel langs de bergweg, die naar onze bungalow op Trètès leidt. Nog één heuveltje en daar lag het lustoord. De heer Mulder van de C.D. te Batavia nam de honneurs waar en hield de reputatie van zijn dienst hoog.

De bungalow is gerieflijk ingericht, zonder het scheepsmuebilair en de bekende rottanzitjes, die men aan boord altijd ziet. Doordat zij vrij hoog is gelegen, heeft men van de welverzorgde tuin uit een mooi gezicht over de Oosthoek, met Java's kustlijn aan de horizon.

Opening door Van Doggenaar

Nadat het gezelschap het vacantieoord had bewonderd en allen weer in de ruime hall waren teruggekeerd, nam de heer Van Doggenaar het woord en schetste in het kort, de gelukkige samenloop van omstandigheden, die er toe leidde, dat thans ook de K.P.M. een vacatieverblijf bezit. Het toeval wilde n.l., dat de chef P.Z., mr. de Koe, zijn vacantie op Trètès doorbracht en van deze gelegenheid werd door hemzelf en mr. de Koe gebruik gemaakt om te onderzoeken of de K.P.M. hier „óók niet iets op touw zou kunnen zetten". Zij kwamen tot de conclusie, dat dit zeer wel mogelijk zou zijn. De chefs Medische Dienst, N.D., die op doorreis Soerabaia en Trètès bezochten, raakten eveneens enthousiast voor het idee. Het resultaat was, dat een voorstel aan de Directie werd geseind, waarop al spoedig een gunstige beslissing werd ontvangen.

Onze maatschappij waardig

De heer Mulder stapte daarop met kisten en kratten aan boord van de *Ophir* en kwam naar Soerabaia om bij de inrichting te assisteren. De T.D.-Soerabaia zag kans om voor ledikanten te zorgen en na weinig tijd, maar veel getimmer en gezanik over kisten, die nu eens zoek en dan weer niet zoek waren en na aanleg van waterleiding en electrisch licht, kwam de bungalow gereed. Het uiteindelijke resultaat was een vacantieoord, waarop een ieder, die aan de totstandkoming ervan medewerkte, trots kan zijn. Het is onze maatschappij waardig. De heer Van Doggenaar meende dan ook namens het personeel, dat nog van deze bungalow gebruik zal maken, de directie te mogen danken voor het beschikbaar stellen van het vacatieverblijf. Hij voegde er nog aan toe, dat er voorstellen zijn gedaan om het grote verdiepingshuis „Bestevaer" —naast onze bungalow gelegen— eveneens te huren, waardoor nog een 20-tal gasten zou kunnen worden ondergebracht. Dit huis wordt in alle opzichten, zelfs in naam, wel bijzonder geschikt

geacht. Hierover is echter nog geen beslissing genomen.

De huisvesting te Soerabaia

Ook wat de huisvesting te Soerabaia betreft, wordt gedaan wat onder de omstandigheden mogelijk is. De directie, aldus spreker, heeft toestemming verleend om een complex woningen aan Ngemplak te doen restaureren, waardoor 45 kamers ter beschikking zullen komen. De verbouwing van deze huizen zal hopelijk over 3 maanden gereed zijn (zodat wij dus nóg een inwijding voor de boeg hebben!). Het ligt in de bedoeling vooral het varende personeel in de gelegenheid te stellen, hun gezinnen hierin te huisvesten.

Wij hopen hierop nog uitvoeriger terug te komen, daar deze aangelegenheid te belangrijk is om zo terloops in een verslag met de opening van het vacantieoord te behandelen.

Nadat het gezelschap enig geestrijk vocht tot zich had genomen om de opening te vieren, werd nasi goreng geserveerd en met smaak verorberd.

Andere speeches

Gedurende en na de maaltijd werd nog gesproken door gezagvoerder de Best, hoofdwk. Esman en de heer Mulder.

Gezagvoerder de Best sprak namens het varende personeel en bedankte voor hetgeen voor het personeel is en nog zal worden gedaan. Hij legde er de nadruk op, dat het een verheugend feit, is een bungalow te hebben, waar ook de gezinnen van het varende personeel hun vacantie kunnen doorbrengen. Hij schreef dit mede toe aan de activiteit van degenen, die e.e.a. op zo overtuigende wijze bij de directie hebben bepleit. Ook het feit, aldus spreker, dat de gezinshereniging te Soerabaia op zulk een doortastende wijze wordt aangepakt, stemt tot grote voldoening.

Het zou ons helaas te ver voeren om alle toepasselijke en welgekozen woorden die de sprekers nog wisten te vinden om hun gevoelens te vertolken, te me-

moren, doch hopelijk zullen zij zelf een indruk van hun indrukken in „de Uitlaat" in druk willen uitdrukken.

Aparte sfeer

Wij willen echter niet eindigen zonder te constateren, dat de opzet om de bungalow een eigen sfeer te geven wel bijzonder geslaagd kan worden beschouwd. Wij kunnen het niet beter omschrijven dan door te zeggen: „Wanneer U in deze bungalow huist, bent U er werkelijk uit" en dit is wel de hoogste lof, die wij de inrichters kunnen toezwaaien, daar hieruit duidelijk blijkt, dat de C.D. „verplegingsdienst van het personeel" kan zijn in de meest uitgebreide zin van het woord. Zelfs voor babyboxen is gezorgd, om niet te spreken van de gezelschapsspelen, een ping-pongtafel enz.

Nadat alle aanwezigen nog een dronk hadden uitgebracht op de heer en mevrouw Esman, die hun trouwdag vierden in deze K.P.M.-„familie", keerden allen naar Soerabaia terug, met uitzondering van de heer Knoppies met familie, die als eerste gasten in de bungalow achterbleven.

Wij hopen, dat in de loop der jaren talloze K.P.M.-dienaren met hun gezinnen door een verblijf te Trètès nieuwe krachten zullen vergaren voor hun taak en dat zij hier rust en ontspanning zullen vinden.

Eigen indrukken

Wij zijn er geweest en hebben het gezien. Alles er van. En onze indruk was: Helemaal niet gek. Dat valt erg mee.

Op Zondag 8 Augustus waren wij uitgenodigd door het Agentschap-Soerabaia om de opening van de nieuwe bungalow bij te wonen.

Nu, wij hebben ge-opend en opgemaakt.

Ik zal U een beschrijving van het pand besparen. Die stond al in „de Uitlaat". De ontvangst was denderend en vol beloften voor de toekomst. Rondgeleid door de heer Mulder, die met gerechtvaardigde trots vele bijzonderheden naar voren bracht, speciaal op het gebied van de C.D. en de huishouding (en door ons dus niet werden opgemerkt als wat bijzonders) was de algemene opinie: af.

Ook moesten wij kijken, hoe mooi de badkamers „en zo" er uit zagen. In de heren-badkamer was een volop-lopende kraan. (Hoe bestaat het, volop badwater in Indië!) Waarnaar zich uit macht der gewoonte een paar handen uitstrekten, om zo'n verspilling meteen de kop in te drukken.

Maar, dat mocht niet! De heren Knoppies en Mulder kwamen tegelijk in het geweer. Niks, hoor! Openlaten!! Niet onze koelinstallatie stopzetten!

Slot: zie pag. 8.

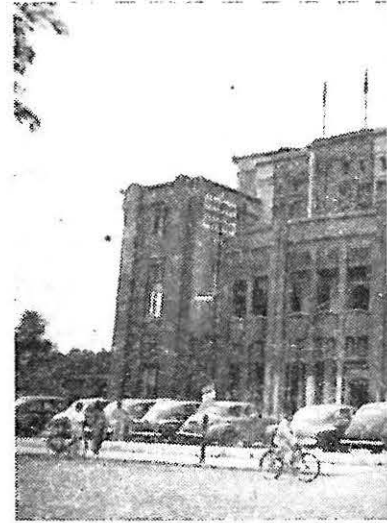
1

Bij de foto's:

- 1) Ons Hoofdkantoor aan het Koningsplein Oost is nu —uiterlijk althans!— haast voltooid. Het grote gebouw met zijn nette wit-crème kleur, vormt wel een contrast als men terugdenkt aan:
- 2) Hetzelfde gebouw twee en een half jaar geleden, toen het nog „Headquarters A.F.N.E.I.” (Allied Forces Netherlands East Indies) was. Grijsgroen kleurtje en Brits-Indische M.P.'s aan de ingang. Het lijkt alweer zo lang geleden, als we het gebouw in zijn tegenwoordige toestand bekijken !!
- 3) Vaarwel Sluisbrugstraat No. 1 !!! Voor de tweede maal in 50 jaar trekt de maatschappij uit dit te klein geworden kantoor.
- 4) Een 35-jarig jubileum in de „Kabelgat”-werkplaatsen van de Buitendienst te Priok. De agent-Priok, de heer Poppe, overhandigt den jubilaris, in het bijzijn van enkele leden van het agentschap, de enveloppe-met-inhoud.
- 5) Weer een ander K.P.M.-gebouw. Een foto van het vakantie-oord, dat de maatschappij te Trètès heeft gehuurd en waar de K.P.M.-er zijn welverdiende rust zal kunnen doorbrengen.
- 6) De verhuizing in volle gang! Met laadwagentjes en koelies worden de papieren van het Archief door de lange gangen van het Hoofdgebouw naar hun plaats van bestemming gebracht.

4

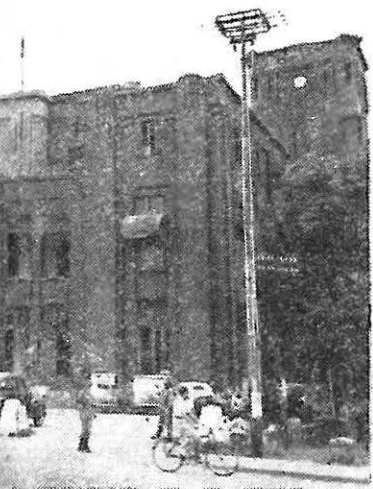
Clichés: Clichéfabriek Karang Anjar?

OVER
'I
BE

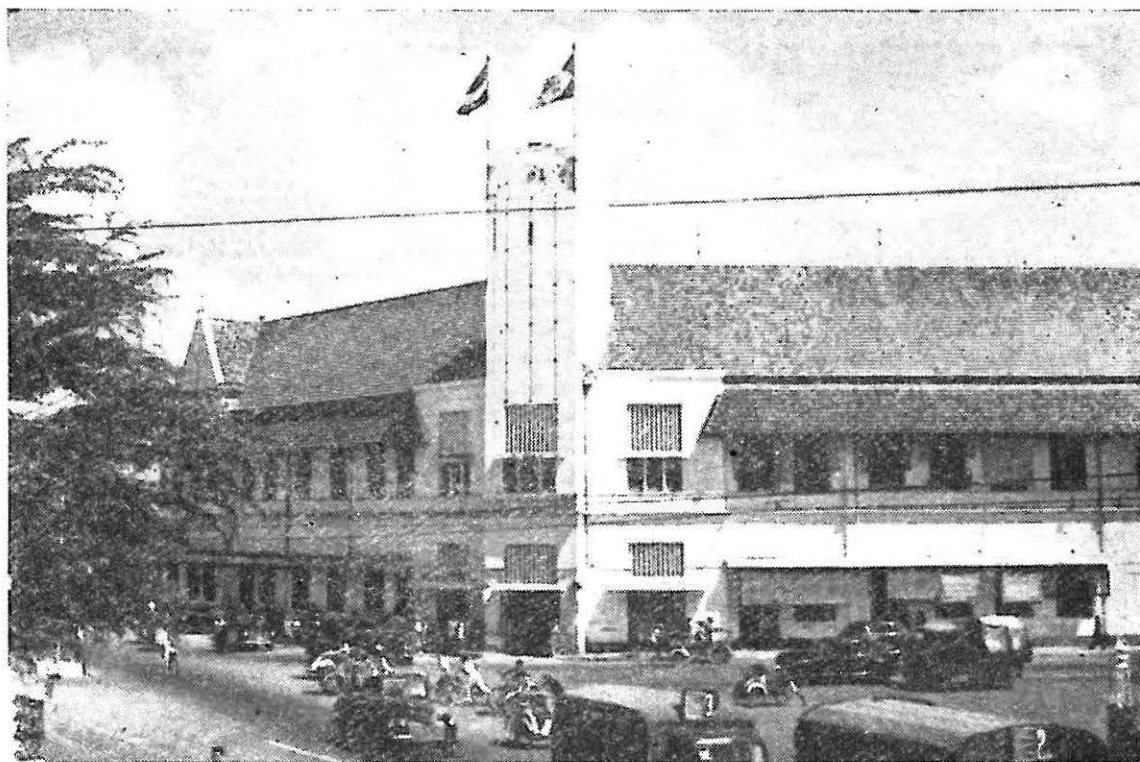

6

2

ZICHT N ELD

3

4

5

Semarang neemt handschoen op!

Medan getroefd

In no. 15, 3e jaargang van „de Uitlaat” rapporteerde de agent Medan de bijzonder snelle lossing van het s.s. *Samarinda*, dat in 2×12 werkuren 3.400 ton rijst loste hetgeen terecht als een bijzondere prestatie mocht worden aangemerkt.

De agent vroeg zich af, of er wellicht agentschappen waren, die een dergelijke prestatie zouden kunnen evenaren, eventueel zelfs verbeteren. Wij nemen gaarne de handschoen op!!

Als wij ons wel herinneren, dan heeft het s.s. *Samarinda* 5 luiken, zodat de op Belawan-Deli geleverde prestatie zich heeft beperkt tot een gemiddelde snelheid van 28.3 ton per luik per uur.

PRIOK WEET WAT DRUKTE BETEKENT!

Wist U,
dat te Tandjong Priok in één
maand:

zijn binnengekomen:

76 K.P.M.-schepen,

zijn vertrokken:

84 K.P.M.-schepen,

werd gelost:

50.600 ton lading

werd geladen:

36.300 ton lading

werd overgescheept:

30.600 ton lading en

voorts werden gelost:

590 runderen, 215 paarden en
1.401 varkens.

Wist U verder, dat:

een schip met 6 gangen 5.100
ton rijst loste in 4 dagen zonder
nachtwerk, waarbij opgemerkt
zij, dat:

te Tg.-Priok, Zondag- en nacht-
werk tot een minimum zijn be-
perkt,

10 tot 25 schepen per dag in
behandeling zijn,

daarbij nog lading langzij
schepen van 2e vervoerders
wordt aangeleverd en.....

dat hier nog niet eens sprake
is van „top”-maand?

dat werd bereikt gedurende een lossing
aan een ruime kade.

Wij willen gaarne erkennen, dat een
dergelijke lossing onder de tegenwoor-
dige omstandigheden als zeer „gunstig”
mag worden gekwalificeerd. Het zij verre
van ons om Semarang —waar op een
open rede in omgebouwde ex-Japanse
prauwen moet worden gelost— in een
zoeklicht te zetten, doch wij kunnen
niet nalaten de lezers er op te atten-
deren, dat Semarang Belawan-Deli niet
alleen evenaart, doch zelfs overtreft.
Enkele voorbeelden willen wij aan-
halen:

s.s. *Palehleh* 9 Februari 1948.

verwerkte uit 3 luiken gedurende
12½ uur 1.250 ton rijst, per luik
per uur 33 ton.

m.s. *Bintang* 16 Maart 1948.

verwerkte uit 4 luiken gedurende
22 uur 2.800 ton rijst, per luik
per uur 32 ton.

m.s. *Straat Soenda* 16 Mei 1948.

verwerkte uit 4 luiken gedurende
10 uur 1.150 ton balen textiel, per
luik per uur 29 ton.

m.s. *Batavia* 2 Augustus 1948.

verwerkte uit 3 luiken gedurende
11½ uur 1.000 ton zout en 70 m³
dolken, per luik per uur 31 ton.

Deze toch wel „zээр gunstige” resul-
taten werden hoofdzakelijk bereikt door
de aangename samenwerking, met het
Semarangse „Stoomboot- & Prauwen-
veer (prauwen) en „Het Semarang Veem”
(stuwadoors), de stille en harde wer-
kers, die slechts sporadisch voor het
voetlicht treden.

*

Noot van de Redactie: Wij hopen,
dat nu niet ieder agentschap zich ge-
roepen gaat voelen om cijfers te publi-
cieren. Wij geven gaarne Medan nog de
gelegenheid tot een wederwoord of de
aankondiging van een eventueel nieuw
„los”-record, doch moeten daarna de
match beëindigen.....

Bakongan vlot!

Op Zaterdagochtend 20 Aug. j.l. om
05.40 uur is het gelukt om met de
uiterste inspanning van de vier schepen
van der *Hagen*, *Mies*, *Japara* en *Batoela*
de op een rif gelopen *Bakongan* vlot te
slepen. Het schip zal nu via Menado en
Makassar naar een dok-haven varen,
waar het zal worden onderzocht. De
Bakongan vertoonde nog geen lek na de
afsloop en het is zelfs mogelijk, dat het
schip eerst nog weer lading zal innemen,
alvorens het zijn reis voortzet.

De volgende maal komen wij uitge-
breider op de stranding terug.

Vlak voor het ter perse gaan
van dit nummer werd te Batavia
bericht ontvangen, dat het Hare
Majesteit Koningin Wilhelmina
heeft behaagd om onze directeur
de heer D. H. de Jong, te be-
noemen tot Officier in de Orde
van Oranje-Nassau.

Namens het gehele personeel
wensen wij de heer De Jong van
harte geluk met deze hoge onder-
scheiding.

Slot:

TRÈTÈS

Koelinstallatie? Ja, hoor. „Amstel”
stond er op een etiketje in de bak. En
toen begrepen we. Nou, 't was net echt,
koud en wel, even later. En „Bols” en
„Fockink” en hoe-heet-dat-allemaal-
voor-de-dames, het was af. Dan was er
ook nog eten! Het was, geloof ik, nasi-
goreng, maar ik ben er niet voor
tafel geweest. Kreeg een bord (en
daarna nog een) in mijn handen en heb
gegeten. Wat? Nogmaals: het was nasi-
goreng, geloof ik. Het smaakte in ieder
geval lekker, getuige het tweede bord.
Er was geen tijd om aan tafel te gaan.
Het was oer-gezellig. Waarom zouden
wij dan over eten piekeren? Maar het
kwam dan toch. Mevrouw Knoppien,
met alziend-oog, zweefde als een fee de
kring rond en zorgde, dat ieder zijn deel
kreeg. Volop. Er werd —natuurlijk—
ook gespreekt. Wat er voor nodig was
geweest en wat er nog op het programma
stond, werd door de heren Van Dogge-
naar en Mulder op 't tapijt gebracht.
Eerstgenoemde stak een welverdiend
pluimpje op de hoed van de heer Knop-
pien. En toen dan de gesprekken zwaar
werden vanwege de „koelinstallatie”,
was het uur van „af dalen” weer aan-
broken. Vèèl te gauw. Wij waren net
zo mooi op gang. Met de inwijding, be-
doel ik.

Al met al was het een mooie inrich-
ting, een prachtige ontvangst, een ge-
zellige dag. Ik geloof dan ook wel
namens allen, die aanwezig waren en
namens hen, die in de toekomst daar
nog zullen logeren, te mogen zeggen:
Dit is een mooie aanwinst voor ons!
Dank aan allen, die er voor gezwoegd
en het mogelijk gemaakt hebben, dat
wij K.P.M.-ers nu ook een vacantie-oord
hebben. En hoe!

Ik hoop, dat de toekomstplannen mo-
gen slagen en ook op andere plaatsen
zo'n resultaat moge worden bereikt. De
„pick-up”, onder de kundige handen
van de heer Jonkmans, deed het prach-
tig op de heen-weg. Van de terug-weg
hebben wij niet veel gezien, we hadden
het erg druk binnen

E.

K.P.M. - Journaal

—Volgens berichten uit Singapore zijn de stoffelijke overschotten van de hieronder genoemde K.P.M.-ers thans overgebracht naar de begraafplaats voor Oorlogs-slachtoffers op Kranji, gelegen aan de Bukit Timah Road:

4e stm. K.H.W.F. von Fisher
Weikersthal,
4e stm. P.J. Kampschuur,
hoofdwtk. J. v.d. Veen,
gezagv. P.A. Bonk,
gezagv. A.J.L. Beumer en
3e stm. J.G. Vlietstra,

die respectievelijk op 1 Maart '45, 3 Mei. '45, 27 Aug. '45, 2 Oct. '45, 17 Aug. '45 en 13 Apr. '45 in gevangenschap zijn overleden.

De stoffelijke overschotten van wijlen 2e wtk. Ch. Harreveld en 2e stm. J.A. Kamp rusten op het Bidadari Cemetery.

—Ter gelegenheid van de viering van de verjaardag van H.M. Koningin Wilhelmina (tevens i.v.m. Haar 50-jarig Regeringsjubileum) en voorts naar aanleiding van de aanstaande Troonsbestijging van H.M. Koningin Juliana, werd (zal worden) aan boord van onze schepen een feestmaaltijd geserveerd, „specialité de la C.D.". Deze maaltijd werd (wordt) niet alleen geserveerd aan onze passagiers —van welke klasse ook— doch tevens aan al onze opvarenden. Bovendien werd (wordt) zowel vóór als tijdens de maaltijd iets geschonken. Speciale menukaarten zijn voor beide feestelijke gelegenheden ontworpen en vielen reeds zeer in de smaak. Op de meeste schepen werd door de gezagvoerders een korte feestrede uitgesproken (of zal dit in de komende dagen nog geschieden).

In de inzameling van gelden voor het „Nationale Huldeblijk" ter gelegenheid van het 50-jarig Regeringsjubileum van Hare Majesteit Koningin Wilhelmina is door onze maatschappij deelgenomen voor een bedrag van fl. 20.000,—. Tevens werd een bedrag van fl. 10.000,— gedoteerd aan liefdadige instellingen zoals plaatselijke ziekeninrichtingen en weeshuizen.

—Aan 1e stm. W. Lotsy is met ingang van 1 Juli j.l. op eigen verzoek eervol ontslag verleend.

—In Nederland werd 1e stm. F.H. Buné voor verdere dienst op zee afgekeurd. Op zijn verzoek werd hem eervol ontslag verleend per 15 Juni j.l.

—Op 1 Augustus j.l. kwam 2e wtk. J. Ph. Heule in Nederland met groot verlof uit de dienst der Koninklijke Marine.

—Th. E. Selier en Ch. L. Richer zijn op 1 Augustus j.l. aangenomen als leerling-motordrijvers. Op 16 Augustus j.l. werd G. Hitipeuw in dezelfde functie aangesteld.

—De leerling-motordrijvers R. Tjokrokartono en Ch. Johannes slaagden resp. op 10 en 17 Augustus j.l. voor hun diploma als motordrijver en zijn op die datum als zodanig aangesteld.

—Op 28 Augustus werd de Raad van Scheepvaart officieel en plechtig geïnstalleerd in het gebouw van het Hoog Militair Gerechtshof te Batavia.

—Aan boord van het mailschip *Willem Ruys*, dat op 17 Augustus j.l. uit Amsterdam vertrok en op 6 September a.s. te Tandjong Priok wordt verwacht, bevinden zich hoofdemployé M. Egmond, hoofdemployé D.G. v.d. Wolf en gezagvoerder Th. S.E. Bollman, die allen na genoten verlof het werk in Indië hervatten. De heren Egmond en v.d. Wolf zijn beiden van de Technische Dienst. Eerstgenoemde gaat door naar Makassar.

—Dit „Journaal" is i.v.m. de verhuizing niet volledig.

Jubileum Hoofdsmid Kaboen

Van „het Kabelgat" de werkplaatsen van de Buitendienst te Priok, hoort men als outsider maar weinig. Toch werd daar op 12 Augustus j.l. — zoals wij reeds kort meldde — een feit herdacht, dat niet zo vaak voorkomt: een 35-jarig dienstjubileum. In een van de met vlaggen versierde garages van de werkplaatsen, hadden zich op die dag enkele leden van de Buitendienst, het agentschap-Priok en het Indonesische personeel der werkplaatsen verzameld om met hoofdsmid Kaboen deze dag te herdenken.

Kaboen trad op 18 Augustus 1913 te Makassar in dienst, en was tot het uitbreken van de oorlog met Japan, werkzaam in de machinekamers van motor- en sleepboten, zowel in Makassar als in Priok. Achtereenvolgens voer hij op de *Elly*, de *Albertine* de *Nimmerrust* en de *Dintel*. Na de Japanse capitulatie meldde hij zich bij de maatschappij en werd in het „Kabelgat" tewerk gesteld als smid.

De heer Poppe, agent-Priok, opende de ceremonie en sprak de jubilaris in het Indonesisch toe om de gelukwensen van de directie over te brengen. Hij stelde Kaboen als voorbeeld voor anderen, wat betreft zijn grote plichtsbetrachting en trouw, die hij in de 35 jaren dienst bij de K.P.M. aan de dag had gelegd. Tenslotte overhandigde hij een schriftelijke dankbetuiging met de bekende enveloppe en deed de toezegging, dat de jubilaris nog de bronzen Paketvaart-penning met inscriptie zou ontvangen.

Kaboen, die zeer getroffen was, verzocht de heer Poppe aan de directie zijn dank over te brengen.

Tenslotte sprak Kaboen's directe chef en overhandigde hem namens de collega's van Kaboen een sigarettenkoker en aansteker met inscriptie.

Hierna werd onder een koele dronk nog even verder gebabbeld, waarna het werk weer begon.

VERZOEK

Wil de schrijfster van het gedicht „De Klemtoon" zich s.v.p. bij de redactie bekend maken?

„Sizzen is neat"

(Fries voor: „Praatjes vullen geen gaatjes").

Men zegt: een vrouw „kletst" aan de deur,
Haar „vent" zal „redeneren";
De man van stand is een „causeur"
Ministers „confereren".
Maar hoe 't ook zij: er wordt gepraat
Van winsten en verliezen,
Van opbouw, fondsen, cost en haet,
Van duurre en deviezen.

Is spreken zilver, zwijgen goud;
Welaan, sta niet te zeuren!
En dóe wat meer, wát laat me koud:
Er moet zovéél gebeuren.
Want waar 't gesprek ook over gaat,
't Is altijd te beperken;
Je bent dan vlugger uitgepraat
En twee gaan er weer werken! Brokkie Brak.

Agenten confereerden

Op Dinsdag en Woensdag, 24 en 25 Augustus j.l. had ten huize van de president-directeur, de heer A. F. Vas Dias, een conferentie van agenten plaats, waaraan werd deelgenomen door de K.P.M.-vertegenwoordigers te Soerabaia, Makassar, Medan, Palembang, Pontianak en Semarang. Afwezig

waren de agenten te Singapore, Menado en Bandjermasin.

Dit is de eerste conferentie van deze aard, die in de stad, waar ons bedrijf zetelt, werd bijeengeroepen, hoewel plannen voor zulk een bespreking —naar wij menen— al geruime tijd bestonden. De bedoeling is wel soortgelijke discussies in de toekomst min of meer geregeld te doen houden.

De gedachten-wisseling op deze eerste conferentie is bijzonder nuttig geweest. De agenda's, die de beide dagen werden afgewerkt, bevatten zeer vele belangrijke punten. o.m. werd door de president-directeur op de eerste dag een uiteenzetting gegeven van de verhouding tussen de maatschappij en de toekomstige regering van Indonesië.

Voorts werd gesproken over huisvesting, gezinshereniging en over personeelszaken in het algemeen, onderwerpen die uiteraard regelrecht alle employé's aangaan.

De mogelijkheid is niet uitgesloten, dat wij in het volgende nummer van „de Uitlaat” een uiteenzetting zullen kunnen geven van de plannen, die de directie heeft ontworpen ten aanzien van het huisvesting-vraagstuk, waarmee de kwestie der gezinshereniging zo nauw is verbonden.

N. I. W. I. N. in actie voor de koopvaardij

Op het toch al zo drukke hoofdkantoor met zijn verhuis-sfeer, kwamen enkele dagen geleden plotseling 1.140 pakketten aan. Zij waren een geschenk van het Nederlandse volk, dat via de N.I.W.I.N. de militairen en zeelieden in deze gewesten werd aangeboden.

In dit eenvoudige jubileum-pakketje was verpakt:

- 1 foto van H.M. Koningin Wilhelmina;
- 1 blikje van 50 „Laurens”-cigaretten;
- 1 blikje Anette-biscuits;
- 1 doosje Zwitsal balsem;
- 1 rol pepermunt;
- 1 doosje zuurtjes en
- 1 enveloppe met „Leukoplast”-snelverband.

Op het pakket was een etiket geplakt met de naam van de Nederlandse afzender, die het door zijn (haar) bijdrage mogelijk had gemaakt, dat dit pakket naar Indonesië kon worden gezonden.

Andermaal:

Aansprakelijkheid

Weer een stap verder!

Geheel in de lijn van het streven onzer maatschappij om in ons bedrijf zo spoedig mogelijk te komen tot de vooroorlogse toestand, is besloten om —ondanks het advies van de desbetreffende enquête-commissies om zulks voorlopig nog niet te doen— per 1 September 1948 ook voor

MAKASSAR, SEMARANG, CHERIBON, PANGKAL PINANG en SAMARINDA

de algehele aansprakelijkheid te aanvaarden onder de restricties, zoals die zijn vastgelegd in de huidige noodclausule.

Voor de resterende plaatsen (Tandjong Pandan, Pontianak, Balikpapan en Ambon) zal voorlopig alleen de z.g. vervoer-aansprakelijkheid („in sling-ex sling”) van kracht blijven.

Zo bereiken wij langzaam, maar zeker, ons doel. Rob.

Kasimbar gearriveerd

Onder commando van kapitein Caalen, arriveerde op 27 Augustus j.l. de *Kasimbar* uit Amsterdam te Priok. Het schip had gedurende de oversteek van de Indische Oceaan met zwaar weer te kampen, maar deed niettemin slechts 43 dagen over de uitreis. In het volgende nummer komen wij uitgebreider op het verslag van de reis van de *Kasimbar* terug.

Op 11 Augustus j.l. overleed onverwachts te 's Gravenhage tengevolge van hartverlamming de heer

L. C. M. van Eendenburg

De heer Van Eendenburg trad in 1912 op 25-jarige leeftijd in dienst van de K.P.M. Al spoedig werd hij benoemd tot Chef van de Nautische Dienst. Na achtereenvolgens de functies van Chef Algemene Dienst en agent te Singapore te hebben bekleed, volgde in 1926 zijn benoeming tot lid van de directie in Nederlands-Indië. Hij trad in 1931 als zodanig af.

In 1932 werd de heer Van Eendenburg benoemd tot administrateur van de Verenigde Nederlandse Scheepvaartmaatschappij te 's Gravenhage. Hij was een van de weinigen, die bij de Duitse bezetting van Nederland in Mei 1940 naar Engeland wist uit te wijken.

Als lid van het „Netherlands Shipping & Trading Committee” te Londen speelde de heer Van Eendenburg een zeer belangrijke rol in het beheer van de Nederlandse koopvaardijvloot tijdens de oorlog.

Bij zijn aftreden als administrateur der V.N.S. na de oorlog, werd de heer Van Eendenburg benoemd tot voorzitter van de Raad van Beheer van deze maatschappij. Daarnaast was hij o.m. lid van de Raad van Bestuur van de K.P.M. en van de K.J.C.P.L. en had hij voor de K.P.M. zitting in de arbitrage-commissie, ingesteld op grond van de collectieve arbeidsovereenkomst met de C.K.O.

De overledene werd in 1947 benoemd tot Officier in de Orde van Oranje-Nassau en ontving kort voor zijn dood een hoge Engelse onderscheiding.

In de heer Van Eendenburg verliest niet alleen de K.P.M. doch de gehele Nederlandse koopvaardij stellig een van haar bekwaamste leiders.

Dat het hier wederom een actie betrefte van het gehele Nederlandse volk, bewijzen de etiketten. Bij steekproeven zagen wij adressen van afzenders (sters) uit alle delen van ons Moederland, een geste, die in bescheiden vorm tot het vieren van het Regerings-jubileum van H.M. de Koningin bijzonder zal bijdragen.

De goederen, die in de pakketten zijn, werden door de Nederlandse industrie gedeeltelijk gratis, gedeeltelijk tegen kostprijs ter beschikking gesteld van de N.I.W.I.N.

Het spreekt overigens wel haast vanzelf, dat iedereen, die zulk een jubileum-pakket mocht ontvangen, even de moeite wil nemen om de afzender (ster) een kleine bedankje te sturen. Een zodanige geste moet met een aardige geste worden beantwoord. It's the little things that mean so much.....

Nogmaals: Zuinigheid en Zindelijkheid

Zuinigheid en zindelijkheid zijn inderdaad twee zeer lofwaaardige eigenschappen, maar overdaad schaadt en zo gaat het ook met de zindelijkheid, wanneer men er de zo hoog geprezen zuinigheid op gaat toepassen.

Ik weet niet, op welke „jachten” de heer H.* gewoonlijk vaart, maar op de meeste K.P.M.-schepen is nog steeds een vrij groot vervoer van dek-passagiers, om van schepen, die tevens vee vervoeren nog maar niet te spreken. Het gevoel voor zindelijkheid wat betreft de dekken, is bij onze tijdelijke dekbewoners nog niet sterk ontwikkeld. Andere oorzaken van dagelijkse dekbevuilding wil ik nog niet eens noemen. Is het de heer H. bekend, dat alle moelijke ongedierte zich graag en snel ontwikkelt in een ongestoorde vuil-verzameling b.v. onder een pijpen-beschermer? Zo'n dagelijks had doet de zindelijkheid en de gezondheid aan boord heus geen schade. Dit gold al in de oude zeiltijd, maar is nog dringender op onze moderne mechanische schepen.

De heer H. dacht echter aan een andere schade n.l. de kilometers kostbare pijpleiding, vierkante mijlen ditschotplinten en luikhoofden, en bouten niet te vergeten. Dat alles wordt zomaar moedwillig weggespoten door zo'n stel-

letje spelende kerels, die vóór ze werden losgelaten op een schip, maar eerst eens op de zeevaartschool „spuitica” en „spuitometrie” hadden moeten studeren..... Stel je voor, en dat in deze tijd van pijpennoed! Is het geen nachtmerrie? Er is maar één antwoord op: geen technisch inzicht.

Het stokpaardje van de heer H. is een oud, afgereden beestje. Ik wil een goede raad geven: de heer H. moet eens zijn hand halen over welk deel van het schip ook, dat aan de buitenlucht is blootgesteld. Hij zal dan ontdekken, dat zijn hand vochtig wordt van een natte zoutaanslag. Die komt uit de vochtige lucht en niet uit een stompje slang. Minder goed weer, met op z'n minst buiswater, laat ik zelfs nog buiten beschouwing.

Misschien wordt het hem nu duidelijk, wat de oorzaak kan zijn van het wegteren van ijzeren delen op plaatsen, die minder goed bereikbaar zijn voor onderhoud, zoals b.v. al die kilometers kostbare pijpleiding, die zo mooi technisch weggestopt zijn achter beschermingen.

M. H. Bos,

Gezagsvoerder m.s. „Toba”.

* Schrijver van de bijdrage onder de titel „Zindelijkheid en zuinigheid”, die wij in no. 13 afdrukten.

Red.

VOORTS EEN STEM OVER:

Psychologie van de wederopbouw

De Tweede Wereldoorlog is voorbij en thans beleven wij de naweeën ervan, met —laten wij hopen— een mensheid, die doordrongen is van de wens tot verbetering van het eigen „ik” en daarmee de verbetering van de wereld.

Ondanks deze bestaande wens, is er echter nog maar weinig te bespeuren, dat ook maar enigszins lijkt op verbetering van de wereld, b.v. tot zoals wij die kenden vóór 1939, het jaar waarin landen en volken de wapens tegen elkaar opnamen.

Was óók deze Tweede Wereldoorlog een strijd om de wereldmarkt —zoals die van '14-'18— of was hij reeds een overgang naar een strijd, zoals die ongetwijfeld in de toekomst ligt verborgen, niet tussen landen en volken die elkander in hun streven naar macht bevechten, doch tussen individuen om ideeën en beginselen? Zou het mogelijk een strijd van de Christen-massa tegen de anti-Christ zijn?

Blijkens de ernst van de situatie in Europa en de communistische agitatie over de gehele wereld, is de voorbereiding voor deze oorlog-der-toekomst na het beëindigen van de vijandelijkheden in 1945, in een nieuw stadium getreden.

Wanneer dan een aanvaller zich gereed maakt, zo moet er iets of iemand zijn dat of die als gelijke partij deze strijd kan aanvaarden en zich

tegen de aanvaller kan verdedigen. Deze verdediging zal slechts dan succes hebben, wanneer daaraan ook jarenlange voorbereiding voorafging. Deze voorbereiding zal moeten bestaan uit een hervorming en verbetering van onze Christelijke wereld. Zij zal een wereld moeten worden, waarin iedereen naar zijn waarde wordt geapprecieerd, maar waarin bovenal iedereen een menswaardig bestaan zal kunnen hebben. Een wereld voorts, waarin een man een gezin moet kunnen stichten, het gezin dat het fundament vormt van de gezonde staat. Voor dat gezin moet de man kunnen werken voor een loon, dat het gezin een menswaardig bestaan waarborgt en hem tevens door eigen arbeid gedurende zijn loopbaan een onbezorgde oude dag garandeert.

Het is zo jammer, dat het voor velen in onze samenleving, die hun loopbaan hebben afgesloten en een onbezorgde oude dag voor zichzelf, hun echtgenote en eventueel hun kinderen zouden hebben, het toch nodig is om te trachten er een salaris bij te verdienen, naast hun pensioen. Zij benemen aldus den jongeren mensen de kans om in het arbeidsproces te worden ingeschakeld. Daardoor werken zij er toe mee, dat dit proces uit het evenwicht wordt gebracht, afgezien nog van het feit, dat het systeem indruist tegen alle sociale- en fatsoensbegrippen. En dus tegen de Christelijke leer.

Dit is misschien force-majeur. Er zijn echter ook gevallen, dat het bijverdienen van een salaris niet strikt nodig is. Dit is —sociaal— nog ontoelaatbaarder. Zij, die meehelpen bestaande sociale wantoestanden te bestendigen, kweken ontevredenheid en daarmee Communisme of liever: Stalinisme aan. Helaas zal niemand zich door deze woorden ervan laten weerhouden om te werken doch het ware te wensen, dat de Staat —zijnde een Christelijke Staat— de surplus inkomens van deze mensen belaste met tenminste 75%, teneinde dit geld te kunnen benutten voor hen, die minder zijn be-deeld, tot welzijn van de samenleving.

Het wordt tijd, dat wij, Nederlanders, levende in wat men pleegt te noemen een Christelijke samenleving, uit de weg ruimen, wat niet en handhaven wat wél goed is. Het heeft geen zin om op te bouwen, om Nederland of Indonesië te doen herrijzen, zolang economische- en sociale wetten met de voeten worden getreden. „Christen zijn”

Slot: z.o.z.

nog militair Hoofdkwartier geweest, terwijl aan herstel niets werd gedaan en —integendeel— de verwaarlozing nog verergerde.

De restauratie, die tonnen heeft gekost, is bijzonder snel in haar werk gegaan. Zij is nog niet voltooid en nog maandenlang zullen wij werklieden in ons Hoofdkantoor hebben, dat zich eerst heel langzamerhand zal kunnen herstellen van de diepe wonden, die in zes jaren zijn toegebracht. Maar..... we zijn tenminste weer thuis. En dat nog wel juist tegen de tijd, waarop het —n.l. op 4 September a.s.— zestig jaren zal zijn geleden, dat de acte van oprichting van de Koninklijke Paketvaart Maatschappij werd gepasseerd.

Verdeling kantoorruimten

De inrichting van ons Hoofdkantoor ziet er nu als volgt uit:

Op de begane grond is in de linkervleugel het Passagekantoor voor hutten in de rechtersvleugel dat voor dek-passagiers. Zij worden respectievelijk geflankeerd door Passage-en-Tourisme en Claims. Loopt men dan het gebouw binnen, vóór de trap langs naar de linkervleugel dan liggen daar, achter elkaar Cm (met de kas), de Expeditie, de goedang van de C.D. en de Civiele Dienst zelve. In de rechtersvleugel zit de Chef Cm. en verder wordt deze hele vleugel ingenomen door één grote zaal met Cm., A.O.Z. (Afwikkeling Oorlogs-zaken) en N.I.S.O., behoudens de kamer

aan het einde, waar „Mechanisatie” is gehuisvest.

Op de eerste verdieping is weer de statige vergaderzaal, aan weerszijden begrensd door de kamer van de directeurs Hens en Iken (links) en de president-directeur en directeur Vas Dias en De Jong (rechts). Links is voorts de Secretarie (met een wachtkamer), rechts de hele N.D. Loopt men vervolgens de linkervleugel binnen dan zit daar in de „erker-kamer” de Chef Vervoer, de afdelingen Vervoer, Doorvoer, Vrachtzaken en tenslotte het Archief. In de rechtersvleugel zit in de „erker-kamer” de Chef Technische Dienst, vervolgens de afdeling T.D., de Inkoop- en Magazijndienst (die de eerste was, welke het Hoofdkantoor betrok), Personele Zaken en de Tikkerij. „De Uitlaat”, ressorterende onder P.Z., zit dus op de 1e verdieping, in de rechtersvleugel. De redactie had daar eerst een afgescheiden ruimte, die haar echter inmiddels weer is ontnomen. Zij hoopt, dat dit tijdelijk is en dat zij de zo noodzakelijke „vrije” kamer zal terugkrijgen.

Alle afdelingen en kantoren die zich buiten het Sluisbrugkantoor plachten te bevinden, zoals b.v. een stuk van de Cm en de N.I.S.O. (die in het Logeergebouw zaten) zijn nu in het Hoofdkantoor geconcentreerd, met uitzondering van het Magazijn van Gedruken, dat op zijn oude plaats (Noordwijk) is gebleven.

Ons Sluisbrugkantoor

Dit zal naar alle waarschijnlijkheid worden betrokken door de Inspectie van Financiën, plus —naar het schijnt— een onderdeel van de Distributiedienst, terwijl onze maatschappij zelf er ook nog aanspraak op enige ruimte kan doen gelden.

J. B. B.

Slot:

40 +

neel onmiddellijk van 30 op 45 jaar bracht. De feitelijke argumenten bleken meer indruk te maken op de verschillende werkgevers dan de sentiments-overwegingen.

De commissie heeft nadien haar werk niet stopgezet. Een tijdlang hield zij er een klein bureau op na, dat ingaat op alle advertenties, waarin personeel beneden de 40 jaar wordt gevraagd, door het zenden van allerlei materiaal, door bezoeken of telefoongesprekken. Wanneer officiële lichamen ambtenaren onder een bepaalde leeftijd vragen, zonder dat uit de oproep blijkt, dat het werk speciaal voor jongeren geschikt is, wordt er geprotesteerd bij de burgemeester, de gouverneur van de staat of bij een lid van de Senaat.

„Dit is geen strijd tussen jeugd en middelbare leeftijd,” zegt de heer Simler. „Het zakenleven heeft beide nodig: de frisheid van de jeugd en de ervaring van veertig-plus. Ik begrijp best, dat voor tal van functies een jonge kracht aanbevelenswaardiger is en ik propageer absoluut niet om van onze bedrijven oude-mannen-huizen te maken, maar mijn gezond verstand en dat mijner collega's verzet zich tegen het uitschakelen van een grote groep zeer verdienstelijke werkers. De schone slagzinnen over de jongere generatie bestrijd ik geenszins, maar wie ogen, oren en verstand heeft, kan gemakkelijk

vaststellen, dat het pousseren van de jeugd niet mag impliceren, dat de veertig-plussers onbruikbaar zijn.”

Na de actie der commissie-Simler maakte de General Electric Co., bekend, dat zij voortaan 40% van haar employé's boven 40 jaar zal handhaven, omdat deze verhouding overeenkomt met de algemene bevolkings-verhoudingen. Henry Ford, die zich op een identiek standpunt stelt, heeft vastgesteld, dat de leeftijdsschaal der employé's in verschillende fabrieken en kantoren parallel moet lopen met die van de bevolking in de plaats, waar de fabriek is gevestigd. Bij een der Ford-fabrieken werd niet zo lang geleden een 78-jarige aangesteld als chef van de ovens, in de River Rouge-fabrieken is een 84-jarige inspecteur over de vrachtauto's. Van de 700 man, die op een bepaald moment werden aangenomen, waren er 20 boven de 50 jaar.

Wij meenden er met het Nederlandse weekblad „Cheerio”, waaraan wij dit artikel ontleenden, goed aan te doen deze uit Amerika afkomstige ervaringen juist nu te publiceren, omdat het probleem ook in ons land en in Indië acuut is. Het gaat niet tegen de jeugd, men begrijpe dit wel. Het gaat vóór een uiterst bruikbare groep, die om niet voldoende gemotiveerde redenen op non-actief wordt gesteld. Dat is niet alleen zakelijk gesproken onjuist, het is sociaal onrechtvaardig. Laat de jeugd alle kansen krijgen, die zij moet hebben, maar laat het geen axioma zijn, dat alléén de jongeren bruikbaar zijn.

Slot: Psychologie van de Wederopbouw

betekent, dat men in de betere wereld van de toekomst ernstig rekening moet houden met de Christelijke leer. Slechts dan zal „economisch herstel” van Europa, van Nederland en van Indonesië recht nut hebben; slechts dan zullen wij, —rijk en arm, jong en oud, werkgevers en werknemers, mannen en vrouwen, jongens en meisjes— beslagen ten ijs komen om de Christelijke leerstellingen afdoende te verdedigen in de strijd om ideeën en beginselen tegen de anti-Christ, wanneer wij hiervan terdege zijn doordrongen.

v. Bijsterveld.

Directeur Hens naar Nederland

Onze directeur, mr. Hens, zal zich op 1 September per vliegtuig voor een bezoek, dat ongeveer vijf weken zal duren, naar Nederland begeven, ter bespreking van verschillende maatschappij-zaken, voornamelijk doorvoer-aangelegenheden.